NHẬN DIỆN VÀ XỬ LÝ TIN GIẢ, TIN XẤU, ĐỘC LÀ VẤN ĐỀ QUAN TRỌNG TRONG VIỆC BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG TRÊN KHÔNG GIAN MẠNG HIỆN NAY

PGS, TS. TRẦN THỊ MINH NGỌC(*)
TS. PHẠM THỊ PHA LÊ(**)

Ngày nhận bài: 17/10/2023 Ngày thẩm định: 20/10/2023 Ngày duyệt đăng: 15/12/2023

Tóm tắt: *Nhận diện và xử lý tin giả, tin xấu, độc là nhiệm vụ quan trọng trong việc bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, chống các luận điệu sai trái, thù địch trên không gian mạng hiện nay. Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng thực chất là bảo vệ Cương lĩnh chính trị, đường lối lãnh đạo của Đảng, bảo vệ chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, củng cố niềm tin của nhân dân với Đảng. Bài viết đề cập đến thực trạng và biện pháp nhận diện, xử lý tin giả, tin xấu, độc trên các phương tiện truyền thông xã hội - chìa khóa bảo vệ thành công nền tảng tư tưởng của Đảng.*

Từ khóa: *không gian mạng; nền tảng tư tưởng; tin giả, tin xấu, độc*

Đặt vấn đề

Từ khi thành lập tới nay, Đảng lấy chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam cho hành động, cùng với việc xây dựng và tổ chức thực hiện đường lối chính trị, Đảng luôn kiên quyết đấu tranh phê phán các quan điểm sai trái, thù địch bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng nhất là trong bối cảnh toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư diễn ra mạnh mẽ cùng với sự phát triển của internet, mạng xã hội toàn cầu. Trên thế giới, chủ nghĩa dân tộc cực đoan, chủ nghĩa dân túy đang nổi lên, các vấn đề an ninh phi truyền thống vẫn đang tiếp diễn. Trong nước, sự nghiệp đổi mới tuy được đẩy mạnh toàn diện nhưng phải đối mặt với nhiều khó khăn, thách thức lớn, nghiêm trọng hơn: "Một bộ phận cán bộ, đảng viên… suy thoái về tư tưởng chính trị, còn hoài nghi, mơ hồ về mục tiêu, lý tưởng của Đảng và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở nước ta; một số ít hoang mang, dao động, mất lòng tin; cá biệt còn phủ nhận chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và đường lối đổi mới của Đảng"(1).

Việc chủ động nhận diện, xử lý tin giả, tin xấu, độc, các quan điểm sai trái, thù địch, phản động trên các phương tiện truyền thông xã hội, đấu tranh bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng đáp ứng yêu cầu cách mạng trong tình hình mới là nhiệm vụ đặc biệt quan trọng.

(*) Học viện Chính trị khu vực I, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh
(**) Học viện Chính trị khu vực II, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

1. Khái luận về tin giả, tin xấu, độc và tác hại đối với việc bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng hiện nay

Tin giả (fake news) trên không gian mạng là những thông tin sai sự thật được cố ý đăng tải, lan truyền nhằm mục đích gây hiểu lầm cho người đọc, người xem hoặc những thông tin có một phần sự thật nhưng không hoàn toàn chính xác do không được kiểm chứng, xác minh hoặc bị phóng đại, suy diễn, làm thay đổi bản chất của sự việc, thường xuất hiện dưới dạng tin tức và được lan truyền chủ yếu trên mạng xã hội[2]. Tin giả có nhiều loại: tin giả về thương mại, tin giả về chính trị, văn hóa, tin giả về đời sống xã hội, tin châm biếm hài hước…

Tin xấu, độc phát tán trên internet và mạng xã hội được hiểu là những thông tin bịa đặt, bóp méo sự thật, xuyên tạc vấn đề, "đổi trắng, thay đen", làm lẫn lộn đúng sai, thật giả; hoặc có một phần sự thật nhưng được đưa tin với dụng ý xấu, phân tích và định hướng dư luận bằng luận điệu sai trái, thù địch.

Truyền thông xã hội là một "dòng chảy thông tin" trên nền tảng, dịch vụ công nghệ cho phép người dùng tạo ra, chia sẻ, trao đổi, thảo luận và thay đổi các nội dung, thiết lập thành các mạng lưới liên kết và tương tác xã hội[3]. Truyền thông xã hội là các ứng dụng dựa trên nền tảng internet cho phép người dùng sử dụng tương tác và chia sẻ những thông tin với nhóm đối tượng nhất định. Truyền thông xã hội là kênh quan trọng, thúc đẩy quá trình giao tiếp và kết nối xã hội. Thông qua các thuật toán trên nền tảng truyền thông xã hội thiết lập được các cộng đồng hoạt động dưới nhiều hình thức khác nhau (diễn đàn, nhóm, hội công khai, hoặc bí mật...). Nhờ vậy, truyền thông xã hội có thể thu hút từ hàng nghìn lên đến hàng triệu thành viên, không giới hạn về địa lý, thành phần xã hội. Truyền thông xã hội có mặt tích cực là chứa khối lượng thông tin rất lớn, đa dạng, phong phú và nhiều chiều, thông tin cập nhật liên tục, có khả năng lan tỏa tốc độ nhanh tạo ra nhiều cơ hội và lợi ích về truyền tải, tiếp nhận, chia sẻ, thông tin, tri thức; phục vụ nhu cầu đa dạng của cộng đồng như: kết bạn, giải trí, kinh doanh, bày tỏ quan điểm, phản biện xã hội, lan tỏa những điều tốt đẹp… Bên cạnh đó, truyền thông xã hội cũng chứa đựng nhiều mặt tiêu cực, thông tin chưa khách quan và có thể sửa chữa, thay đổi, ẩn chứa nguy cơ phức tạp, khó lường, thậm chí có khả năng gây chia rẽ sâu sắc, kích động hận thù trong các cộng đồng xã hội, nhất là ở các quốc gia đa sắc tộc, tôn giáo.

Việt Nam cũng như các quốc gia khác trên thế giới đều đang khai thác và phát huy những đặc tính ưu việt của truyền thông xã hội, đồng thời cũng đang phải đối mặt với những tác động tiêu cực khó kiểm soát của những tin giả, tin xấu, độc từ dạng thức truyền thông mới này. Ngày nay, tin giả, tin xấu, độc trên internet, mạng xã hội gia tăng đáng báo động và diễn biến rất phức tạp, với nhiều thủ đoạn tinh vi được hỗ trợ bởi công nghệ, các thế lực thù địch, cơ hội, phản động dùng các luận điệu sai trái, thù địch, tập trung chống phá nền tảng tư tưởng, phủ nhận thành tựu của công cuộc đổi mới, đòi xóa bỏ vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, gieo rắc tư tưởng cực đoan, tạo bất đồng, xung đột trong nội bộ Đảng và nhân dân. Chúng cường điệu những hạn chế, khuyết điểm trong lãnh đạo, quản lý để khoét sâu vào xung đột lợi ích, làm chia rẽ xã hội, suy giảm lòng tin, thực hiện "diễn biến hòa bình", đòi lật đổ chế độ. Các thế lực thù địch, phản động hư cấu, cắt ghép, thêm thắt, xuyên tạc, bịa đặt nhiều tin xấu, độc với các phương thức: (1) Lập các tài khoản cá nhân mạo danh mang tên các nhà lãnh đạo, Nhà nước, người đứng đầu cấp ủy chính quyền các cấp, mạo danh người nổi tiếng hoặc các cơ quan ban, ngành, như Ban Tuyên giáo Trung ương, VTV, Bộ Y tế, Ban Nội chính Trung ương, Bộ Công an…; (2) Lập các tài khoản lấy tên giống như cơ quan báo chí (Tin tức Việt Nam, Tin tức 24h, Tin Chính trị Việt Nam…) hoặc các tổ chức (Nhật ký yêu nước, Con đường Việt Nam…) gây hiểu nhầm là cơ

quan báo chí hoặc tổ chức yêu nước; (3) Dùng tài khoản chính danh như Tổ chức Việt Tân, RFA, Thoibao.de… Các thế lực thù địch chỉnh sửa các thông số kỹ thuật của tập tin thời gian để đăng tải tin giả, tin sai sự thật nhằm dẫn dắt dư luận; lợi dụng các sự kiện "nóng", các "vấn đề thu hút sự quan tâm của xã hội" để tạo dựng thông tin giả mạo, livestream trực tiếp đánh lừa dư luận, kích động, dẫn dắt biểu tình, phá hoại, bạo động... Tạo hiệu ứng đám đông trên không gian mạng bằng cách huy động một số lượng lớn các tài khoản mạng xã hội (đa số là tài khoản ảo) gắn các biểu ngữ phản đối Đảng, Nhà nước. Đáng lưu ý, có nhiều tài khoản được các thế lực thù địch mạo danh các nhân vật nổi tiếng, có ảnh hưởng đến cộng đồng để phát huy tối đa khả năng lan truyền thông tin gây hoang mang dư luận trong quần chúng nhân dân, kích động người dân tụ tập biểu tình và có hành vi vi phạm pháp luật.

Việc các thế lực thù địch, cơ hội, phản động đẩy mạnh gieo rắc những luận điệu sai trái trên nhiều phương tiện truyền thông xã hội có tác hại rất lớn đến việc bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, gây ra những hệ lụy khó lường đối với dư luận xã hội và trật tự an toàn xã hội làm hoang mang, dao động, hoài nghi, suy giảm niềm tin của nhân dân, cán bộ, đảng viên vào sự lãnh đạo của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở nước ta, làm mất uy tín của Đảng, tiến tới lật đổ và loại bỏ vai trò lãnh đạo của Đảng, gây căng thẳng chính trị, gia tăng bạo lực, bất ổn, tổn hại uy tín, hình ảnh của cơ quan, tổ chức, ảnh hưởng nghiêm trọng đến sự ổn định tình hình chính trị - xã hội và sự phát triển của quốc gia.

2. Quan điểm của Đảng, Nhà nước về xử lý tin giả, tin xấu, độc trên không gian mạng

Xử lý tin giả, tin xấu, độc trên không gian mạng nhằm bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, chống các luận điệu sai trái, thù địch luôn được Đảng và Nhà nước đặc biệt coi trọng. Định hướng xây dựng và phát triển đất nước xác định tăng cường đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu của các thế lực thù địch là một trong những nhiệm vụ quan trọng. Văn kiện Đại hội lần thứ XII của Đảng (năm 2016) chỉ rõ: "Các thế lực thù địch với những thủ đoạn mới nhất là triệt để sử dụng các phương tiện truyền thông trên mạng internet để chống phá… Tăng cường đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu, hoạt động "diễn biến hòa bình " của các thế lực thù địch, chủ động ngăn chặn, phản bác các thông tin, quan điểm xuyên tạc, sai trái, thù địch"[4]. Văn kiện Đại hội lần thứ XIII của Đảng (năm 2021) chỉ rõ một số nguyên nhân ảnh hưởng đến hiệu quả công tác đấu tranh ngăn chặn tin giả, tin xấu, độc, phản bác lại những luận điệu xuyên tạc của các thế lực thù địch, phản động, phần tử cơ hội và bất mãn chính trị: "Công tác thông tin, tuyên truyền một số chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước chưa phong phú, thường xuyên, kịp thời, chưa đáp ứng được sự mong đợi của nhân dân. Công tác đấu tranh phản bác, ngăn chặn các thông tin xấu độc, quan điểm sai trái, thù địch có lúc, có nơi còn bị động, thiếu sắc bén, tính chiến đấu chưa cao"[5].

Từ nhận định về các yếu kém trong quản lý thông tin, Văn kiện Đại hội lần thứ XIII của Đảng tiếp tục chỉ rõ các nguyên tắc chủ động đấu tranh phòng, chống tin giả, tin xấu độc trên không gian mạng để bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trong tình hình mới: "Dự báo sát, chủ động nắm chắc tình hình tư tưởng, kịp thời xử lý thông tin, định hướng dư luận xã hội, bảo đảm sự thống nhất tư tưởng trong Đảng, đồng thuận trong xã hội. Tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, cương quyết và thường xuyên đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái, thù địch; chủ động cung cấp thông tin kịp thời, chính xác, khách quan, đúng định hướng, để phòng chống "diễn biến hòa bình", thông tin xấu, độc trên internet, mạng xã hội"[6].

Ngày 03/02/2020, Chính phủ ban hành Nghị định số 15/2020/NĐ-CP *quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bưu*

chính, viễn thông, tần số vô tuyến điện, công nghệ thông tin và giao dịch điện tử, trong đó khoản 1 Điều 101 quy định xử phạt đối với hành vi lợi dụng mạng xã hội. Nghị định số 14/2022/NĐ-CP ngày 27/01/2022 *về sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 15/2020/NĐ-CP ngày 03/02/2020 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bưu chính, viễn thông, tần số vô tuyến điện, công nghệ thông tin và giao dịch điện tử* và Nghị định số 119/2020/NĐ-CP ngày 07/10/2020 của Chính phủ *quy định xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động báo chí, hoạt động xuất bản,* quy định chủ động cung cấp đường dẫn đến trang thông tin điện tử hoặc ứng dụng có nội dung vi phạm pháp luật (thông tin xuyên tạc, tin giả, tin sai sự thật) thì bị phạt xử phạt hành chính. Ngày 15/8/2022, Thủ tướng Chính phủ ban hành Nghị định số 53/2022/NĐ-CP *quy định chi tiết một số điều của Luật An ninh mạng*, trong đó quy định triển khai một số hoạt động bảo vệ an ninh mạng trong cơ quan nhà nước, tổ chức chính trị ở Trung ương và địa phương. Ngày 07/10/2022, Ban Chấp hành Trung ương Đảng ban hành Quy định số 85-QĐ/TW *về việc cán bộ, đảng viên thiết lập và sử dụng trang thông tin điện tử cá nhân trên internet, mạng xã hội* với 05 nội dung cơ bản yêu cầu cấp ủy, tổ chức đảng cần triển khai thực hiện; 06 nội dung cơ bản về trách nhiệm của cán bộ, đảng viên và 03 hành vi vi phạm mà cán bộ, đảng viên cần tránh nhằm phát huy hơn nữa tính tiên phong, gương mẫu trong việc thiết lập và sử dụng các trang thông tin điện tử cá nhân trên môi trường mạng, góp phần bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng.

Đấu tranh chống các luận điệu sai trái, thù địch trên không gian mạng luôn là nội dung cơ bản, hệ trọng, sống còn của công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng; là nhiệm vụ quan trọng hàng đầu của cả hệ thống chính trị từng địa phương, cơ quan, đơn vị, cán bộ, đảng viên, trước hết là người đứng đầu.

3. Tình hình kiểm soát và xử lý tin giả, tin xấu, độc trên không gian mạng và một số vấn đề đặt ra

Trước các diễn biến phức tạp của tin giả, tin xấu, độc trên không gian mạng, nhằm làm thất bại âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch trong việc xóa bỏ nền tảng tư tưởng của Đảng. Những năm gần đây, sự lãnh đạo của Đảng, toàn hệ thống chính trị đã triển khai nhiều giải pháp khẳng định chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh giữ vai trò chủ đạo trong đời sống tinh thần, xã hội Việt Nam; đồng thời vô hiệu hóa các luận điệu và hoạt động phá hoại tư tưởng, lý luận của các thế lực thù địch, cơ hội chính trị; bảo vệ thành công công tác tư tưởng của Đảng.

Thời gian qua, công tác đấu tranh phản bác tin giả, tin xấu, độc, luận điệu xuyên tạc, sai trái, thù địch, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng đã đạt được những kết quả tích cực. Ban chỉ đạo Trung ương 94, Ban chỉ đạo Trung ương 213, Ban chỉ đạo 609 (nay hợp nhất thành Ban chỉ đạo 35), cùng với cơ quan thường trực, lực lượng nòng cốt, lực lượng chuyên sâu, lực lượng tham gia đấu tranh ở từng cấp đã hoạt động hiệu quả, góp phần làm thất bại âm mưu, hoạt động "diễn biến hòa bình" của các thế lực thù địch. Bộ Công an phối hợp với Bộ Thông tin và Truyền thông triển khai nhiều giải pháp đấu tranh đồng bộ về pháp lý, kinh tế, kỹ thuật buộc các doanh nghiệp cung cấp dịch vụ xuyên biên giới tuân thủ pháp luật Việt Nam; qua đó kiểm soát, hạn chế, ngăn chặn, gỡ bỏ kịp thời thông tin giả, xấu, độc, phản cảm trên mạng xã hội.

Cùng với việc số lượng người dân tham gia truyền thông xã hội ngày càng đông đảo, với nhiều xu hướng mức độ thể hiện nhu cầu, điều kiện, kỹ năng và trách nhiệm xã hội khác nhau. Nhất là, hiện nay, các thế lực thù địch đang có xu hướng gia tăng việc sử dụng tin giả để chống phá nền tảng tư tưởng của Đảng, gây mất an ninh và trật tự, an toàn xã hội của đất nước. Nước ta đã triển khai

nhiều biện pháp phòng, chống tin giả, xấu, độc, như tăng cường vai trò của cơ quan chức năng, chú trọng cơ chế phối hợp giữa các cơ quan quản lý nhà nước về truyền thông, xử lý nghiêm mọi cá nhân, tổ chức tung tin giả trên các phương tiện truyền thông xã hội nhằm đấu tranh chống các luận điệu sai trái, thù địch, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Tuy nhiên, hiệu quả công tác đấu tranh với hành vi đưa tin không chính xác, phát tán các video xấu, độc trên mạng internet chống phá Đảng và Nhà nước vẫn chưa được kiểm soát hoàn toàn, tình trạng tán phát tin giả, tin sai sự thật trên mạng xã hội đáng báo động vẫn đang diễn biến rất phức tạp, theo chiều hướng gia tăng, gây ảnh hưởng không nhỏ đến dư luận xã hội. Nguyên nhân là công tác lãnh đạo, chỉ đạo của một số cấp ủy đảng đối với việc bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch chưa sâu sát; chưa phát huy đầy đủ sức mạnh tổng hợp của hệ thống chính trị[7]; hệ thống pháp luật trong lĩnh vực đấu tranh, xử lý tội phạm sử dụng công nghệ cao chưa theo kịp diễn biến tình hình thực tế; tội phạm ngày càng tinh vi, xảo quyệt, am hiểu công nghệ; nhận thức của một bộ phận chủ thể sử dụng mạng xã hội còn hạn chế, thiếu kỹ năng nhận biết, phân loại và đánh giá hậu quả tin giả, tin xấu, độc nên dễ tiếp tay, lan truyền, phát tán các sản phẩm xấu, độc đặc biệt là việc cập nhật, nhận biết các thông tin sai trái trên mạng xã hội; công tác điều tra, phát hiện, xử lý tội phạm cũng còn gặp nhiều khó khăn; công tác tuyên truyền chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước chưa kịp thời, nội dung chưa phong phú; công tác đấu tranh chống quan điểm sai trái, thù địch còn bị động, tính chiến đấu của báo chí chưa cao… Do đó, việc đưa ra các biện pháp tiếp tục đấu tranh kiểm soát, xử lý tin giả, xấu, độc trên trang mạng xã hội nhằm bảo đảm an ninh trật tự, an toàn xã hội, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng ngày càng trở nên cấp bách.

4. Giải pháp kiểm soát tin giả, tin xấu, độc, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên không gian mạng trong tình hình mới

Để thực hiện thắng lợi mục tiêu phòng, chống tin giả, tin xấu, độc trong tình hình mới ở nước ta, ***cần triển khai đồng bộ các giải pháp sau***:

Một là, tăng cường sự lãnh đạo của các cấp ủy đảng trong phòng, chống thông tin xấu độc trên mạng xã hội

Trong lãnh đạo, chỉ đạo cần tiếp tục quán triệt, nâng cao nhận thức đúng, đầy đủ: không ngừng đổi mới tư duy lãnh đạo, chỉ đạo và quản lý báo chí điện tử, mạng xã hội và các loại hình truyền thông khác trên internet. Các cấp ủy đảng cần tiếp tục chủ động ngăn chặn, phản bác các thông tin, quan điểm xuyên tạc, sai trái, thù địch. Các cấp ủy đảng cần thường xuyên theo dõi, nắm chắc tình hình, chỉ đạo xử lý hoặc phối hợp cơ quan có thẩm quyền xử lý nghiêm các trang thông tin giả mạo, xấu, độc, xuyên tạc, phối hợp chặt chẽ, thống nhất, đồng bộ trong việc quản lý internet; Tăng cường kiểm tra, giám sát, xử phạt nghiêm khắc các sai phạm trên mạng xã hội, kiên quyết đấu tranh, xử lý nghiêm với các phần tử cơ hội chính trị.

Hai là, tăng cường tuyên truyền chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho cán bộ, đảng viên trong phòng, chống tin giả, tin xấu, độc trên không gian mạng xã hội

Đẩy mạnh công tác tuyên truyền đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước nhằm nâng cao nhận thức đầy đủ, sâu sắc cho cán bộ, đảng viên về những nội dung cơ bản và giá trị to lớn của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Thực hiện nghiêm, hiệu quả Chỉ thị số 23-CT/TW, ngày 09/02/2018 của Ban Bí thư khóa XII *về tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng, hiệu quả học tập, nghiên cứu, vận dụng và phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong tình hình mới.* Tăng cường các hình thức tuyên truyền phù hợp,

giúp cán bộ, đảng viên, nhân dân nâng cao nhận thức và trách nhiệm trong sử dụng internet, mạng xã hội, như Quy định số 69-QĐ/TW ngày 06/7/2022 của Bộ Chính trị *về kỷ luật tổ chức đảng, đảng viên vi phạm* liên quan đến mạng xã hội; Quy định số 85-QĐ/TW ngày 07/10/2022 của Ban Bí thư *về việc cán bộ, đảng viên thiết lập và sử dụng trang thông tin điện tử cá nhân trên internet, mạng xã hội*; Luật An ninh mạng năm 2018; Quyết định số 874/QĐ-BTTTT, ngày 17/6/2021 của Bộ Thông tin và Truyền thông *về ban hành Bộ Quy tắc ứng xử trên mạng xã hội*.

Tăng cường giáo dục, định hướng để cán bộ, đảng viên có nhận thức đúng đắn về đặc điểm, dạng thức, nguồn gốc tin giả, tin xấu, độc trên không gian mạng, kiên quyết đấu tranh, phản bác quan điểm, luận điệu sai trái thù địch, ngăn chặn, đẩy lùi những thông tin sai lệch, xấu, độc của thế lực phản động, không để bị lôi kéo, kích động, lợi dụng. Có kỹ năng sàng lọc, tiếp nhận thông tin hữu ích, chính thống, "miễn dịch" với những thông tin giả mạo làm nhiễu loạn môi trường xã hội; báo cáo cơ quan chức năng để vô hiệu hóa các nguồn phát tán tin giả, có năng lực đánh giá độ tin cậy của thông tin trên truyền thông xã hội.

Ba là, nâng cao năng lực quản lý của Nhà nước đối với mạng xã hội

Nhà nước và các cơ quan chức năng cần thể chế hóa, tăng cường hiệu lực, hiệu quả quản lý trong thực tiễn; tích cực xây dựng khuôn khổ pháp luật khoa học, tiến bộ để truyền thông xã hội hoạt động, phát triển lành mạnh. Tiếp tục xây dựng, hoàn thiện hệ thống pháp luật với các điều khoản cụ thể, rõ ràng, sát thực, phù hợp, theo kịp tốc độ biến động của truyền thông xã hội. Rà soát việc cấp phép hoạt động đối với các mạng xã hội; yêu cầu tính chính danh trong việc sử dụng mạng xã hội của các tổ chức, cá nhân; kiểm soát chặt chẽ đối với các doanh nghiệp cung cấp dịch vụ internet, mạng xã hội. Cơ quan quản lý nhà nước cần đẩy mạnh việc xây dựng, triển khai và hoàn thiện cơ sở dữ liệu, sử dụng căn cước công dân, mã định danh để quản lý thông tin và người sử dụng trên internet. Kiên quyết đấu tranh ngăn chặn, loại bỏ, xử lý theo pháp luật đối với các nhà mạng, cơ quan chủ quản đơn vị báo chí, các cá nhân cung cấp, đăng tải, phát tán thông tin giả mạo, xuyên tạc, vu khống, kích động, chống phá trên mạng xã hội. Tăng cường cơ sở vật chất kỹ thuật, đặc biệt là hạ tầng công nghệ để đấu tranh, phản bác quan điểm sai trái, thù địch trên không gian mạng. Tích cực triển khai thực hiện Luật An ninh mạng năm 2018 với chế tài đủ mạnh để răn đe, xử lý những hành vi vi phạm, gây hại, như lưu trữ, cung cấp, đăng tải, phát tán tin giả, sai sự thật, xuyên tạc, vu khống, nói xấu, kích động, chống phá Đảng, Nhà nước trên internet, mạng xã hội…

Tiếp tục hoàn thiện hệ thống văn bản quy phạm pháp luật liên quan đến công tác phòng ngừa, ngăn chặn, phát hiện, đấu tranh, xử lý tội phạm mạng, tội phạm công nghệ cao. Trong đó, tập trung nghiên cứu bổ sung kịp thời các chế định về hành vi tội phạm, chứng cứ, các biện pháp ngăn chặn... trong Bộ luật Hình sự, Bộ luật Tố tụng hình sự, Luật Giao dịch điện tử, Luật Xử lý vi phạm hành chính, Pháp lệnh Thương mại điện tử,... phù hợp với đặc thù và yêu cầu của công tác đấu tranh phòng, chống loại tội phạm này.

Bốn là, tăng cường ứng dụng công nghệ cao trong xử lý tin giả, thông tin xấu, độc trên không gian mạng

Thông tin giả, tin xấu, độc lan truyền trên mạng xã hội gây ảnh hưởng đến quyền và lợi ích hợp pháp của quốc gia, tổ chức, cá nhân. Xử lý tội phạm công nghệ cao trong tình hình mới bằng việc triển khai ứng dụng công nghệ, kịp thời trang bị phần mềm, phương tiện kỹ thuật chuyên dụng phục vụ công tác phòng, chống tội phạm sử dụng

công nghệ cao; thiết lập hệ thống phòng vệ để chủ động và nâng cao hiệu quả phòng ngừa tội phạm; khuyến khích mạng xã hội có nền tảng công nghệ trong nước phát triển, khuyến khích các cơ quan, tổ chức trong nước xây dựng mạng xã hội nội bộ; tăng cường ứng dụng công nghệ để phòng ngừa, phát hiện, xử lý kịp thời các thông tin sai sự thật, xấu, độc ảnh hưởng đến ổn định chính trị, xã hội.

Nghiên cứu triển khai áp dụng hình thức "tuần tra trên mạng" bằng việc phân công cán bộ trinh sát công nghệ thông tin thường xuyên truy cập vào các trang mạng, thâm nhập vào các diễn đàn công nghệ thông tin, nhất là các diễn đàn của giới tội phạm mạng sử dụng công nghệ cao để chủ động nắm thông tin, tìm hiểu phương thức, thủ đoạn hoạt động của tội phạm, các công cụ, phương tiện do các đối tượng phạm tội sử dụng. Tiếp tục thực hiện hiệu quả hợp tác quốc tế trong phòng chống tội phạm sử dụng công nghệ cao. Tăng cường nghiên cứu và hoàn thiện hệ thống cơ quan chuyên trách tư vấn chính sách và giải pháp phòng, chống tin giả. Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm cũng như thiết chế hóa việc nâng cao kỹ năng và trách nhiệm xã hội phòng, chống tin giả cho mọi công dân Việt Nam, sớm đưa giáo dục kỹ năng phòng, chống tin giả vào trường học phổ thông

Năm là, phát huy vai trò, trách nhiệm của nhà báo và cơ quan báo chí trong kiểm soát và giảm thiểu tác hại của tin giả, tin xấu, độc trên không gian mạng

Để phòng, chống tin giả hiệu quả, cần tăng cường bồi dưỡng bản lĩnh chính trị, năng lực chuyên môn, nghiệp vụ, phẩm chất đạo đức, phát huy sứ mệnh người làm báo; kiên quyết chống những biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, "tự diễn biến", "tự chuyển hóa". Có kỹ năng nhận biết, phân tích, phát hiện, sàng lọc, xử lý kịp thời tin giả, nhận rõ bản chất, quan điểm sai trái, thù địch, nêu cao trách nhiệm trong quản lý, kiểm tra, xét duyệt chặt chẽ các thông tin trước khi đăng tải. Phát huy vai trò phản biện xã hội của báo chí trong công tác tuyên truyền chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch. Các cơ quan báo chí cần tiếp tục nêu bật những thành quả của đất nước trên các lĩnh vực: chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, quốc phòng, an ninh, đối ngoại, xây dựng, chỉnh đốn Đảng... Báo chí phải đóng vai trò nòng cốt trong xây dựng môi trường thông tin lành mạnh, tích cực. Tăng cường các chuyên trang, chuyên mục, đổi mới hình thức đấu tranh, thực hiện phương châm "xây" và "chống"; "lấy cái đẹp dẹp cái xấu"; lấy thông tin tích cực đẩy lùi thông tin tiêu cực, tránh xảy ra những sai sót để các thế lực thù địch lợi dụng phát tán tin giả❑

---

(1), (4) và (5) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu Đảng toàn quốc lần thứ XII*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2016, tr.135-136, 201 và 91

(2) Bộ Thông tin và Truyền thông, *Cẩm nang phòng chống tin giả, tin sai sự thật trên không gian mạng*, Nxb Thông tin và Truyền thông, 2021

(3) Hội thảo khoa học thuộc Đề tài cấp Nhà nước KX.01.10/16-20, *Mạng xã hội trong bối cảnh phát triển thông tin ở Việt Nam*

(6) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.II, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.233 - 234

(7) Hội nghị Trung ương 4 khóa XIII *về đẩy mạnh xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị; kiên quyết ngăn chặn, đẩy lùi, xử lý nghiêm cán bộ, đảng viên suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, biểu hiện "tự diễn biến", "tự chuyển hoá"*